

Tema 4. Condiții de Detenție

Author : Mihaela Letiția Morar - Last update : 26.11.2022

Primirea în penitenciar a persoanelor condamnate se face pe baza mandatului de executare a pedepsei privative de libertate, după stabilirea identității acestora. Persoanele condamnate se depun în penitenciarul cel mai apropiat de locul în care acestea au fost arestate sau deținute, indiferent de profilarea penitenciarului, cu respectarea principiului separației pe sexe și pe vârste, respectiv majori sau minori. O altă prevedere se regăsește atât în cadrul art 43, dar și 147 din Legea nr 254/2013, dar și art 117 – același act normativ. În ceea ce privește regimul arestaților minori, în cursul judecării, minorii arestați preventiv execută măsura preventivă în centre de detenție sau în centre de arestare preventivă.

Pentru prezentarea în fața organelor judiciare, minorii arestați preventiv pot fi transferați în secțiile speciale de arestare preventivă din penitenciare pentru o perioadă de maximum 10 zile, fiind cazați separat de majori.

În acest interval, minorii execută măsura arestării preventive cu respectarea particularităților vârstei, cu asigurarea asistenței psihosociale necesare, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale. La împlinirea vârstei de 18 ani, minorul arestat rămâne sau este transferat în centrul de detenție.

Menu

- 4.1. Condiții materiale de detenție
- 4.2. Examinare și tratament medical; standard de asistență medicală
- 4.3. Educație în timpul detenției
- 4.4. Timp liber și odihnă
- 4.5. Dreptul la viața de familie

Executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate se realizează în conformitate cu dispozițiile Codului penal ale Codului de procedură penală și ale Legii nr 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și ale Regulamentului din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. [254/2013](#) privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal – aprobat prin HG nr 157/2016 (Regulament).

Conform art 3 din Legea nr 254/2013, scopul executării pedepselor și a măsurilor educative privative de libertate este prevenirea și evitarea de noi infracțiuni.

Totodată, prin executarea pedepselor și a măsurilor educative privative de libertate se urmărește formarea unei atitudini corecte față de ordinea de drept, față de regulile de conviețuire socială și față de muncă, în vederea reintegrării în societate a deținuților sau persoanelor internate.

Pedepsele și măsurile privative de libertate se execută în condiții care să asigure respectarea demnității umane.^[1]

Art 5 din același act normativ interzice supunerea oricărei persoane aflate în executarea unei pedepse sau a unei alte măsuri privative de libertate la tortură, la tratamente inumane sau

degradante ori la alte rele tratamente. Încălcare a acestor prevederi se pedepsește potrivit legii penale.

Totodată, prin art 6 se stipulează expres că în timpul executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate este interzisă orice formă de discriminare pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infecție HIV/SIDA sau pentru alte temeuri de același fel. Încălcare a acestor prevederi se pedepsește de asemenea potrivit legii penale.

Pe timpul detenției, deținuții își exercită toate drepturile civile și politice, cu excepția celor care au fost interzise, potrivit legii, prin hotărârea definitivă de condamnare, precum și a celor a căror neexercitare sau exercitare restrânsă rezultă inerent din privarea de libertate ori din rațiuni de menținere a siguranței deținerii.^[iii]

4.1. Condiții materiale de detenție

Conform art 12 din legea nr 254/2013 se pot înființa penitenciarele speciale pentru tineri și penitenciare spital, iar în cadrul acestora se pot înființa secții speciale de arestare preventivă, prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Primirea în penitenciar a persoanelor condamnate se face pe baza mandatului de executare a pedepsei privative de libertate, după stabilirea identității acestora. Persoanele condamnate se depun în penitenciarul cel mai apropiat de locul în care acestea au fost arestate sau deținute, indiferent de profilarea penitenciarului, cu respectarea principiului separației pe sexe și pe vârste, respectiv majori sau minori. O altă prevedere se regăsește atât în cadrul art 43, dar și 147 din Legea nr 254/2013, dar și art 117 – același act normativ.

În ceea ce privește regimul arestațiilor minori, în cursul judecării, minorii arestați preventiv execută măsura preventivă în centre de detenție sau în centre de arestare preventivă.

Pentru prezentarea în fața organelor judiciare, minorii arestați preventiv pot fi transferați în secțiile speciale de arestare preventivă din penitenciare pentru o perioadă de maximum 10 zile, fiind cazați separat de majori.

În acest interval, minorii execută măsura arestării preventive cu respectarea particularităților vârstei, cu asigurarea asistenței psihosociale necesare, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale.

La împlinirea vârstei de 18 ani, minorul arestat rămâne sau este transferat în centrul de detenție.

Conform art 159 din Legea nr 254/2013 precum și art 264 din Regulament, minorii execută măsura educativă privativă de libertate separat de persoanele internate tinere și de cele cu vârsta mai mare de 21 de ani.

Conform art 293 alin 1) din Regulament, Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor poate înființa în cadrul centrelor de detenție, prin decizie, secții de arestare preventivă a minorilor arestați preventiv în curs de judecată.

4.2. Examinare și tratament medical; standard de asistență medicală

Sistemul penitenciar este organizat de așa manieră încât să asigure asistența medicală a deținuților.

Dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri al persoanelor condamnate este garantat, fără discriminare în ceea ce privește situația lor juridică. Dreptul la asistență medicală include intervenția medicală, asistența medicală primară, asistența medicală de urgență și asistența medicală de specialitate. Dreptul la îngrijiri include atât îngrijirile de sănătate, cât și îngrijirile terminale.^[iii]

Astfel, în cadrul penitenciarelor funcționează unități sanitare definite de art 2 alin 1 lit h din Regulament - *unitățile care asigură asistența medicală curativă și profilactică prin: penitenciare-spital, cabinete medicale și infirmerii din cadrul locurilor de deținere, spitale, dispensare medicale, policlinici, centre de diagnostic și tratament, ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, cabinete medicale de specialitate, laboratoare medicale.*

Primirea în penitenciar prevede ca măsură principală efectuarea unui examen clinic general de către personalul de specialitate al penitenciarului, al cărui rezultat este consemnat în fișa medicală.^[iv]

Programul zilnic (ansamblul activităților deținuților) al deținuților bolnavi este stabilit de medicul Penitenciarului.^[v]

O atenție deosebită este acordată cu privire la măsurile de siguranță în cazul deținuților cu tulburări psihice grave, acestea fiind instituite prin art. 25 din Regulament:

Deținuții cu tulburări psihice grave decompensate, de natură a pune în pericol siguranța proprie sau a altor deținuți, sunt internați în secțiile de profil din unitățile spitalicești, inclusiv cele din sistemul penitenciar pentru tratament medical și asistență psihosocială specifice.

În momentele de criză pot fi utilizate mijloacele de imobilizare, în condițiile prevăzute la art. 16 din Lege, cu avizul medicului, sau poate fi dispusă cazarea temporară în camera de protecție, pentru a evita autovătămărea corporală, rănirea altor persoane sau distrugerea de bunuri. Deținutul care face obiectul imobilizării este pus sub observație continuă. Mijloacele de imobilizare sunt îndepărtate la încetarea stării care a impus această măsură.

Riscul de suicid al deținuților cu afecțiuni psihice se evaluează periodic de personajul medical și de psiholog.

În măsura în care sistemul penitenciar nu cuprinde unități medicale specializate afecțiunilor de care suferă deținutul, acesta se deplasează pentru acordarea asistenței medicale la spitale/cabinete medicale situate în afara locului de deținere, putând fi internați în spitale din rețeaua publică de sănătate.

Asistența medicală, tratamentul și îngrijirile în penitenciare se asigură, cu personal calificat, în mod gratuit, potrivit legii, la cerere sau ori de câte ori este necesar. Persoana condamnată la o pedeapsă privativă de libertate poate solicita, contra cost, să fie examinat, la locul de deținere, de

un medic din afara sistemului penitenciar. Constatările medicului din afara sistemului penitenciar se consemnează în dosarul medical al persoanei condamnate.

Regimul aplicat de înușilor internași în penitenciarele-spital sau infirmerii se subordonează nevoilor de tratament medical, potrivit normelor prevăzute de Ministerul Sănătății și casele de asigurați de sănătate. Separarea se realizează după criterii medicale și după sexul de înușilor.[\[vi\]](#)

Măsurile de siguranță care se aplică de înușilor internași în penitenciarele-spital și infirmerii se adoptă fără a împiedica desfășurarea programelor terapeutice.[\[vii\]](#)

4.3. Educație în timpul detenției

În conținutul programului zilnic, este stipulat, pe ore, timpul de muncă, timpul aflat la dispoziția de înutului și cel de odihnă, precum și timpul destinat desfășurării activităților administrativ-gospodărești, de curățenie, de igienă, de plimbare, de instruire școlară și formare profesională, activităților educative, de asistență psihologică și socială religioase, sportive, de recreere și de exercitare a unor drepturi.[\[viii\]](#)

Programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială cu de înuși din regimul de maximă siguranță se desfășoară, pe baza recomandărilor din Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică, individual sau în grupuri mici, în locuri anume destinate, sub supraveghere continuă.[\[ix\]](#)

Astfel de programe sunt instituite și pentru de înuși aflați în regim de maximă siguranță.

Pentru de înuși din regimul semideschis programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială se desfășoară fie în grupuri, în spații din interiorul locului de deținere, care rămân deschise pe timpul zilei, precum și în exteriorul locului de deținere. Însoțirea și supravegherea de înușilor din regimul semideschis în exteriorul locului de deținere se face cu personal neînarmat.[\[x\]](#)

În stabilirea recomandărilor din Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică se au în vedere nevoile de înutului, identificate din perspectivă multidisciplinară, precum și arile de intervenție prioritare, raportat la specificul regimului de executare a pedepselor privative de libertate.

Programele și activitățile consemnate în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică sunt aduse la cunoștința de înutului și devin obligatorii pentru acesta, după luarea la cunoștință și semnarea angajamentului de participare.

Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică este revizuit la schimbarea regimului de executare a pedepsei privative de libertate și ori de câte ori este necesar.[\[xi\]](#)

Programele educative, de asistență psihologică și asistență socială sunt orientate spre favorizarea contactului cu societatea și în special cu familia, astfel încât ia punerea în libertate tinerii să nu fie dezavantajați sub aspect școlar, profesional sau social.[\[xii\]](#)

În sectorul de deținere pot fi amenajate, în funcție de regimul de executare, spații pentru activitățile de reintegrare socială, săli de clasă, ateliere pentru formare profesională, bibliotecă, cluburi, cabinete de psihologie, cabinete de asistență socială, săli de terapie ocupațională.[\[xiii\]](#)

4.4. Timp liber și odihnă

Conform art. 48 din Regulament, în programul zilnic este stipulat, pe ore, timpul de muncă, timpul aflat la dispoziția deținutului și cel de odihnă, precum și timpul destinat desfășurării activităților administrativ-gospodărești, de curățenie, de igienă, de plimbare, de instruire școlară și formare profesională, activităților educative, de asistență psihologică și socială religioase, sportive, de recreere și de exercitare a unor drepturi.

Timpul de odihnă și alte activități sunt necesare stimulării interesului deținuților, inclusiv celor din din regimul închis de a-și asuma responsabilități.

Activitățile se desfășoară individual sau în grup, sub paza și supravegherea permanentă a personalului.

Deținuții din regimul închis care din diferite motive nu sunt folosiți la muncă, la activități de instruire școlară și profesională desfășoară activități de plimbare, educație, asistență psihologică și asistență socială, sportive și religioase în limita a minimum 4 ore pe zi. [\[xiv\]](#)

Deținuților li se asigură minimum 7 ore de somn pe zi.

Deținuții care muncesc au dreptul la repaus săptămânal, potrivit legislației muncii. Zilele de sărbători legale sunt considerate zile de repaus. [\[xv\]](#)

Conform art 7 din Regulament, în cadrul penitenciarelor sunt organizate spații pentru practicarea sportului, curți de plimbare și terenuri pentru desfășurarea activităților în aer liber și locuri de practicare a religiei.

4.5. Dreptul la viața de familie

Persoanele condamnate au dreptul de a primi vizite, în spații special amenajate, sub supravegherea vizuală a personalului administrației penitenciarului.

În măsura în care nu se împiedică buna desfășurare a procesului penal, minorului i se asigură posibilitatea menținerii legăturii cu persoanele cu care are relații familiale sau puternice legături afective, prin suplimentarea dreptului la vizite, convorbiri telefonice sau on-line. [\[xvi\]](#)

Persoanele condamnate au dreptul de a primi oricând, în condiții de confidențialitate, vizite ale apărătorului.

Persoanele condamnate pot comunica în limba maternă atât între ele, cât și cu persoanele care le vizitează.

Persoanele condamnate sunt informate de către administrația penitenciarului cu privire la boala gravă sau decesul soțului, soției sau al concubinului, concubinei, precum și al unei rude apropiate, în cel mai scurt timp de la luarea la cunoștință, de către administrația penitenciarului, despre evenimentul produs. [\[xvii\]](#)

Conform art. 137 din Legea nr 254/2013, pe durata executării măsurilor educative se asigură menținerea și dezvoltarea legăturilor persoanei internate cu familia și comunitatea, precum și

implicarea în demersuri recuperative adaptate particularităților psihosomatice și nevoilor de dezvoltare personală ale acestora. Acest articol transpune în legislația națională Regula 14 din Rec(2008)11 Recomandarea CM REC (2008)11 a Comitetului de Miniștri ai Statelor Membre referitoare la regulile europene pentru minorii care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri dispuse de organele judiciare: *Orice sistem judiciar care se ocupă de situații ce implică minori trebuie să țină cont pe deplin de drepturile și responsabilitățile părinților, tutorilor legali și trebuie, în măsura posibilului, să-și implice și pe aceștia în procedurile și executarea sancțiunilor sau măsurilor dispuse, exceptând cazul în care acest aspect nu este în avantajul minorului. În cazul în care infractorul este major, participarea părinților sau a tutorilor legali nu este obligatorie. Familia minorului și comunitatea pot în egală măsură să fie asociate procedurilor, atunci când este cazul.*

Further reading

[i] Art 4 din Legea nr 245/2013

[ii] Art 7 din Legea nr 245/2013

[iii] Art. 71 din legea nr 254/2013

[iv] Art. 43 alin 7 lit c) din Legea nr 254/2013

[v] Art. 48 din Regulament

[vi] Art 40 din Regulament

[vii] Art 41 din Regulament

[viii] Art. 48 din Regulament

[ix] Art. 60 din Regulament

[x] Art 79 din Regulament

[xi] Art. 92 din Regulament

[xii] Art. 95 din Regulament

[xiii] Art. 7 din Regulament

[xiv] Art. 68 din Regulament

[xv] Art. 170 din Regulament

[xvi] Art. 117 din Legea nr 254/2013

[xvii] Art. 68 din Legea nr 254/2013